

EUCCHARISZTIA

Az Oltáriszentségről

„Hogy nem vagyunk materialisták, hanem a szellemvilág hívői, abban legelső tényező az Oltáriszentség, maga Krisztus, a jelenlevő Jézus, az áldozat Jézus, a lelki eledel Jézus. Krisztus az Oltáriszentségben minden kegyelem forrása, minden anyag fölé emelő életszentség példaképe, szőlőtő, sok gyümölcs, élővíz forrása. Szőlővesszők vagyunk, az ő nedvkeringéséből élünk. Az Oltáriszentség végtelen tengerénél ráeszmélünk, hogy az erény létező valami, embereket, családokat és népeket mozgat.”

Mindszenty József

BEVEZETŐ GONDOLATOK

Az Oltáriszentség, más néven Eucharisztia görög eredetű szó (az *eu* – jó és a *kharisz* – kegyelem, kegyelmi adomány szavakból), jelentése: hálaadás. Az Oltáriszentségnek mind az Ószövetségben, mind az Újszövetségben vannak előképei. Az Ószövetségben a manna (Kiv 16, 35), a húsvéti bárány és annak vére (Kiv 12, 13), továbbá Melkizedek fölajánlása (Ter 14, 18). Az Újszövetségben a kánai menyegző (Jn 2,1-12), valamint a kenyérszaporítás csodái (Mt 14,13-21; 15, 32-39). Alapítása nagycsütörtökön, az utolsó vacsorán (az első szentmise keretében) történt. Jézus Krisztus a kenyeret és a bort – isteni hatalmával fogva – saját testévé és vérévé változtatta át (Mt 26, 26-28; Mk 14, 22-24; Lk 22, 19-20; 1Kor 11, 23-25).

AZ ÁTLÉNYEGÜLÉS FOGALMA

Forma dat esse rhei – a forma adja a dolgok lényegét. Ezt a filozófiai megállapítást az Eucharisztia esetében hogyan kell értelmezni? Forma alatt *lényegi* forma, és nem külső figura értendő. Az átváltoztatásban (transfiguratio; átlényegülés – transsubstantiatio) a kenyér és a bor lényege Krisztus testének és vérének a lényegévé változik. [A *szubsztancia* – „lényeg” – mint alapfogalom, csak közvetve írható le. Ellentéte az akcicens. A szubsztancia olyan létező, amely nem egy másik létezőben benne rejlő meghatározás és nem is egy másik létezőnek metafizikai részprincípiuma, hanem saját valóságaként birtokolja azt a valóságot, amelyet jelöl. Önmagában áll, „*magánvaló*”.] A ‚visus, gustus, tactus’ (látás, ízlelés, tapintás) csalódik, mivel a *lényeg* miatt (és nem a külső formák, tehát nem dimenzió szerint) jön Krisztus. Az átváltoztatást követően nem mennyiségi, hanem *lényegi* kapcsolat áll fenn, ezért nem látjuk Jézust az átváltoztatott színek alatt. A kenyér és bor külső színei megmaradnak, a lényege megváltozik. Jézus nem dimenzióban, hanem lényeg szerint közeledik a kenyérhez. Ő lényegi céllal jön, nem pedig azzal a céllal, hogy dimenzióiban legyen jelen a színek alatt. Éppen ezért, a dimenziói is ott vannak, de nincs kiterjedése, mivel Ő lényegével van ott a kenyér színei alatt. Két tárgy dimenzióiban találkozik. Jézusnak nincs kiterjedése, mivel nem a dimenziókban való jelenlét céljával, hanem a lényegével való jelenléte céljából jön. Nem szorítja ki a kenyér lényegét, mert az egyszerű, egymást követő eseménysor lenne. Cserélődik a kenyér lényege, Jézus lesz belőle. Két lényeg cserélődik a külső színek alatt:

a kenyér és bor lényege változik át Jézus lényegévé. Ez hititok. (Ott nem összezsugorodva van Jézus és nem kerek alakban, hanem lényege szerint.) A corpus (átváltoztatott kenyér) ugyanúgy romlik meg, mint a kenyér. Aquinói Szent Tamás filozófiája ez. Transzszubsztanciáció (a lényeg megváltozása): a kenyér és a bor szubsztanciájának (lényegének) átváltozása Jézus Krisztus testének és vérének szubsztanciájává, ami a szentmiseáldozatban elévített konszekrálás (átváltoztatás) következtében Isten hatalma által megy végbe; ennek az átváltoztatásnak az eredményeképp jelenvalóvá válik Jézus Krisztus teste és vére, miközben megmarad a kenyér és a bor érzéki jelenlét-szubsztanciája (species). A szubsztancia azt jelenti, ami az átnyújtott eledelt valamilyen abszolút és végérvényes lét- és jelentés-összefüggésben kenyérré teszi, vagy már nem kenyérré, hanem Jézus Krisztus testévé. A species pedig az, ami hozzáférhető a profán, emberi tapasztalás számára (a kenyér és a bor színe, íze, formája). Az átváltoztatás után a bornak és a kenyérnek csak az akcidentái (járulékok, species) maradnak meg, nem pedig a szubsztanciájuk. X. Szent Pius pápa mondta: egy gyermek attól a kortól járulhat szentáldozáshoz, amikortól – *vallásos hitével* – meg tudja különböztetni az átváltoztatott kenyeret az át nem változtatott kenyértől.

ZÁRÓ GONDOLATOK

Az 1938-as Eucharisztikus Világkongresszus évében Glattfelder Gyula, csanádi püspök az Oltáriszentségről a mai időben is változatlanul aktuális írásában így elmélkedik: „Krisztus valóságos jelenléte a kenyér és a bor színe alatt (...) a legnagyobb áldás és öröm volt a hívő emberi-

ség számára. (...) Ha egyházüldözést szenvedtek a hívek, a katakombákban az Oltáriszentség körül kerestek menedéket és vigasztalást. (...) Ez a jellegzetes katolikus tan különösen akkor hatott lenyűgöző erővel, amikor profán gondolkodás az egész vallási életet kivetkőztetni kívánta természetfeletti mivoltából és nem ismert el benne mást, mint merő kultúrtörténeti jelenséget. Ez érteti meg, hogy legújabbban, amikor a modern pogányság lerombolni törekszik mindent, ami az egész keresztény világ kegyelmi kincse, az ellenállás tömegmozgalmaival az Oltáriszentségben ragyogó misztérium körül rendezti meg a katolicizmus (...) a vele szemben pártütő minden profánság és alacsonyosság ellen tiltakozó szent tüntetés gyanánt.”

Krajsovszky Gábor